

12. Коваленский М. Элементарный учебник русской истории для начальных училищ / М. Коваленский. — СПб., 1916.
13. Коменский Я. А. Всеобщий совет об исправлении дел человеческих / Избранные педагогические сочинения: В 2-х т. — Т. 2. — М.: Педагогика, 1982. — С. 285—469.
14. Кулжинский Я. Опыт методики систематического курса истории / Я. Кулжинский. — СПб., 1914. — 179 с.
15. Песталоцци И. Г. Избранные педагогические сочинения / Под ред. В. А. Ротенберга, М. В. Кларина. — М.: Педагогика, 1981. — Т. 2. — 416 с.
16. Покотило Н. К. Практическое руководство для начинающего преподавателя истории / Н. К. Покотило. — СПб., 1912.
17. Рождественский С. Отечественная история в связи с всеобщей (среднею и новою) Курс средних учебных заведений / С. Рождественский. — СПб, 1873.
18. Смарагдов С. Краткое начертание всеобщей истории / С. Смарагдов. — СПб, 1845.
19. Стасюлевич М. М. История средних веков в ее писателях и исследованиях новейших ученых / М. М. Стасюлевич. — СПб, 1863. — Т. 1. — С. IX, X.
20. Степанищев А. Т. Методика преподавания и изучения истории / А. Т. Степанищев. — Т. 1. — М.: Владос, 2002. — 303 с.
21. Студеникин М. Т. Методика преподавания истории в школе: [Учеб. для студ. высш. учеб. заведений.] / М. Т. Студеникин — М.: ВЛАДОС, 2000. — 240 с.
22. Янкович-де-Мириево Ф. И. Всемирная история, изданная в пользу народных училищ Российской империи / Ф. И. Янкович-де-Мириево. — ч. 1-2. — Сиб., при Императ. Академии наук, 1810, 5 тиснением.

В статье говорится о развитии и основных подходах к работе с учебником истории, которые доминировали в методической науке Российской империи в XIX — в начале XX столетия. Также характеризуются основные учебники и позиция их авторов в отношении значения работы с учебником.

Ключевые слова: умения, учебник, исторические источники, умственная деятельность учеников, репродуктивное обучение.

The article represents development and main methods of work with History textbook that were dominated in methodological science in Russian Empire in XIX — early XX century. It characterises the main textbooks and the authors' attitude to the methods of work with their textbooks.

Keywords: skills, textbook, historical sources, intellection of pupils, genesial study.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.015:305(083.97)

В. І. Бобрицька,

завідувач кафедри теорії та історії педагогіки
Київського університету імені Бориса Грінченка,
доктор педагогічних наук, професор

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГЕНДЕРНА ПЕДАГОГІКА» ЯК ОБ'ЄКТ ПРОЕКТУВАННЯ

Узагальнено досвід проектування вивчення навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» в умовах упровадження кредитно-модульної системи організації навчання у багатoproфільному університеті. Обґрунтовано науково-методичний підхід до розроблення змістового, операційного та підсумково-оцінювального компонентів програми означеної навчальної дисципліни.

Ключові слова: Болонське реформування, проектування, гендер, гендерна педагогіка, кредитно-модульна система організації навчального процесу.

Наукова думка у період XX—XXI століття позначена появою нових контекстів в дослідженні проблем гендерної педагогіки, переосмислення стереотипів статево-рольової ідентифікації, переоцінкою можливостей професійної і особистісної реалізації чоловіків і жінок в різних сферах суспільного життя. Пріоритетна роль і трансформації існуючої моделі гендерних стосунків, формуванні егалітарної свідомості молодого покоління належить освіті. Саме освіта як важливий соціальний інститут, що виконує функцію надання системних знань, формування ключових компетентностей, цінностей і норм поведінки може закласти основи для гармонізації суспільних відносин, вияву гендерної культури у всіх сферах життя і діяльності людей.

Вектор осмислення досліджуваного феномена «гендерна педагогіка» у нашому дослідженні проходить у межах дефініції поняття «гендер» (від *англ.* Gender — рід, стать) — змодельована суспільством і підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої і жіночої поведінки, стилю життя і способу мислення, ролей та стосунків жінок і чоловіків, набутими ними як особистостями в процесі соціалізації, що передусім визначається соціальним, політичним, економічним і культурним контекстами буття і фіксує уявлення про чоловіка і жінку незалежно від їх статі [2, с. 11].

Узагальнення різних підходів до тлумачення поняття «гендерна педагогіка» дає змогу схарактеризувати його сутнісний зміст як науки про навчання, виховання і розвиток особистості з урахуванням волевиявлення обох статей — чоловічої і жіночої — у різних ситуаціях педагогічної взаємодії, що створює рівні можливості і права для її самореалізації. Гендерна педагогіка створює підґрунтя для розширення життєвого простору для розвитку індивідуальних здібностей і задатків кожної учасника навчально-виховного процесу, вивільнення мислення викладачів і студентів від статево-рольових стереотипів. У цьому контексті слід зазначити, що гендерна справжня рівність не передбачає нівелювання статі, але враховує в освітньому процесі специфіку життєвих інтересів та психологічних відмінностей дівчат і юнаків, а також гендерну ситуацію в українському суспільстві.

Реформування вищої освіти в Україні визначає низку тенденцій в реалізації новацій, обумовлених інтеграцією в європейський освітній і науковий простір. У цій ситуації запровадження гендерної складової в систему професійної підготовки майбутніх фахівців освітньої сфери буде сприяти зміні стратегії вищої освіти у напрямі формування гендерної культури молодого покоління в умовах утвердження цивілізованих норм життя, гармонізації суспільних відносин на основі гендерної соціалізації. Нам імпонує умовивід Л. Смоляр про те, що «поряд з модернізацією технології навчання, активізацією самостійної роботи студентів важливим є запровадження гендерного компонента в освіту... Актуальність цього напрямку обумовлена необхідністю заповнити освіту, передусім середню і вищу, змістом, що відповідає рівню сучасних цивілізаційних процесів [2, с. 518].

Запровадження гендерного підходу у вищій освіті потребує, по-перше, включення у навчальні плани навчальних дисциплін і спецкурсів з гендерної проблематики; по-друге, розроблення навчальних програм, підручників, методичних посібників для студентів і викладачів. В той же час розроблення навчальних програм й удосконалення змістових аспектів професійної підготовки майбутніх фахівців освітньої сфери в умовах запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу має свою специфіку. З огляду на викладене, завдання цього дослідження визначено такі:

1. Обґрунтувати розроблення програми навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» як самостійного об'єкту проектування.

2. Обґрунтувати науково-методичний підхід до розроблення змістового, операційного та підсумково-оцінювального компонентів програмування означеного навчального курсу в умовах запровадження кредитно-модульної системи організації навчання у багатoproфільному університеті.

Як зазначалося вище, однією з передумов входження України у єдину Європейську зону вищої освіти є реалізація ідей Болонської декларації, впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП). У професійній підготовці майбутнього фахівця вищої кваліфікації перспективи реалізації КМСОНП полягають в удосконаленні змістового наповнення лекцій, організації консультативних занять; розробленні дидактичного комплексу інформаційного забезпечення дисципліни; створенні якісних завдань для тематичного та модульного оцінювання навчальних досягнень студентів; виробленні чітких критеріїв і показників оцінювання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань, результатів самостійної роботи студентів.

Певний досвід упровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу накопичено у Київському університеті імені Бориса Грінченка. Розв'язуючи завдання дослідження, ми зосередимо свій науковий інтерес у напрямі узагальнення досвіду проектування вивчення навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» (освітньо-кваліфікаційний рівень — магістерський).

Під час проектування вивчення навчальної дисципліни навчального курсу «Педагогіка вищої школи» враховано передусім кількість годин (кредитів), відведених на його вивчення, а саме: 90 год (2,5 кредитів, відповідних ECTS), із них 8 год — лекції, 8 год — семінарські заняття, 10 год — індивідуальна робота, модульний контроль — 4 год, самостійна робота — 53 год, консультації — 5 год. Вивчення магістрами навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» завершується складанням заліку (2 год).

Розроблення структури програми означеного навчального курсу передбачало врахування вимог кредитно-модульної системи організації навчання. З огляду на це, у програму було включено такі структурні елементи: 1) пояснювальна записка; 2) опис предмета навчального курсу; 3) мета і завдання курсу; 4) програма (передбачає вивчення двох змістових модулів); 5) структура залікового кредиту; 6) теми та плани семінарських занять; 7) завдання для самостійної роботи; 8) карта самостійної роботи магістранта; 9) індивідуальне навчально-дослідницьке завдання (навчальний проект); 10) методи навчання; 11) методи оцінювання навчальних досягнень магістрантів; 12) розподіл балів, що присвоюються магістрантам (визначення рейтингу); 13) шкала оцінювання навчальних досягнень магістрантів (100-бальна); 14) методичне забезпечення курсу; 15) питання для самоконтролю; 16) література (основна і додаткова).

У проектуванні вивчення навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» доцільно, на нашу думку, виокремити три складники: змістовий, операційний та підсумково-оцінювальний. Обґрунтуємо науково-методичний підхід їх розроблення в умовах упровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у багатопрофільному університеті.

Під час розроблення змістового компонента курсу важливо було визначити його мету і завдання. Так, *метою* курсу є розкриття особливостей розвитку і становлення ідей гендеру в галузі педагогіки, закономірностей процесу навчання і виховання студентів з урахуванням гендерного підходу в освіті, потреб суспільства; реалізації змістових основ удосконалення системи формування психолого-педагогічної готовності магістрантів до професійної діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» магістрантами передбачає розв'язання низки *завдань* професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: 1) ознайомлення з історичними аспектами розвитку і становлення ідей гендеру в галузі педагогіки; 2) аналіз проблем статі в сучасній педагогічній науці і практиці, гендерного підходу в педагогіці; 3) розкриття закономірностей процесу навчання і виховання учнівської та студентської молоді з урахуванням гендерного підходу в освіті (принцип наступності); 4) прогнозування перспектив розвитку теорії і практики гендеру у вищій освіті України в контексті інтеграції у європейський освітній простір; 5) вивчення, аналіз та узагальнення досвіду гендерного навчання і виховання студентів ВНЗ, досягнення гендерної рівноваги у вищій освіті України.

Ураховуючи те, що одним із завдань упровадження КМСОНП є модульне структурування змісту навчальних дисциплін, ми визначилися із підходом до розуміння поняття «модуль». На нашу думку, найбільш вдалим тлумаченням цього поняття є таке: «модуль — це задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (ОПП) (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними видами навчальної діяльності студента (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, самостійна та індивідуальна робота, практики, контрольні заходи, кваліфікаційні роботи)» [3].

Оскільки модульна організація вивчення навчальної дисципліни потребує укладання розділів курсу відповідно до навчальних модулів, структурування її як системи з різними видами взаємозв'язків, у пошуках відповіді на питання щодо кількості змістових модулів у структурі курсу «Гендерна педагогіка» ми враховували кількість довершених блоків дидактично адаптованої інформації. Переконані, що у процесі вивчення цього інтегрованого навчального курсу важливо зосередити увагу на засвоєнні знань із таких інформаційних блоків: історія розвитку гендерної педагогіки в Україні та світі, гендерний підхід в освіті, гендерні аспекти навчання і виховання студентів, роль сім'ї в сучасному суспільстві. Тому навчальний курс «Гендерна педагогіка» логічно, з нашої точки зору, поділити на два самостійних і водночас взаємопов'язаних модулів:

Змістовий модуль I — Загальні основи теорії та історії гендерної педагогіки.

Змістовий модуль II — Гендерні аспекти навчання і виховання молодого покоління.

У *першому модулі* розглядаються витoki й основні віхи становлення гендеру у структурі сучасного світобачення, науково-методологічні основи вивчення гендеру, поняття гендеру: багатоваріантність і специфіка визначень; аналізуються гендерні дослідження як окремий науковий напрям, етапи гендерних досліджень; вивчаються ідеї гендеру в галузі філософії (від античності до кінця XIX ст.), закономірності започаткування гендерних досліджень в структурі гуманітарних знань; визначається соціальна та наукова зумовленість гендерного підходу в освіті; аналізуються переваги гендерної освітньої політики, вплив європейських та світових організацій (Ради Європи, Європейського союзу, ООН) на формування гендерної освітньої політики в Україні, гендерний підхід в освіті України в контексті інтеграції до європейського освітнього і наукового простору; розглядається парадигма гендерного підходу в педагогіці, предмет і завдання гендерної педагогіки, категорії гендерної педагогіки; вивчається зарубіжний досвід утвердження гендерного паритету в освіті, перспективи його запровадження у вітчизняній педагогічній науці та практиці.

У *другому модулі* розкриваються характеристики статево детермінованих особливостей дітей дошкільного періоду та їх урахування в процесі підготовки дітей до навчання у школі, механізми формування гендерних настанов дітей (3—7 років); аналізуються гендерні особливості дітей на початковому етапі навчання, вияву психолого-педагогічної готовності першокласників; гендерні аспекти адаптації першокласників до навчальної діяльності, проблеми гендерного паритету на сторінках шкільних підручників; розглядаються статові відмінності в інтелектуальних та мовленнєвих характеристиках (увага і пам'ять, мовленнєві здібності, схильність до математики тощо) людей різної статі у різні вікові періоди; характеризується процес навчання і виховання студентів з позицій гендерного підходу в освіті; вивчаються гендерні аспекти формування мотивації навчання у студентському віці, формування гендерних ролей у студентів у процесі професійного навчання, проектування виховної роботи студентів у вищій школі з урахуванням гендерного підходу в освіті; виявляється специфіка викладацької діяльності у вищій школі з урахуванням гендерних відмінностей суб'єктів навчання і виховання у вищому навчальному закладі.

Завершуючи обґрунтування науково-методичного підходу щодо розроблення змістового компонента програмування навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка», зазначимо, що застосування модульної організації навчальної дисципліни надає його частинам завершеності й водночас забезпечує логічний пе-

рехід в осмисленні магістрантами кожного наступного змістового блоку. У цьому контексті модуль як інформаційний вузол визначається як частина цілого, одиниця співмірності загального і його частин.

Операційний компонент програмування курсу «Гендерна педагогіка» є сукупністю різних форм і методів організації навчального процесу: лекційних, семінарських занять, індивідуальної та самостійної роботи. Як зазначалося, у програмі пропонується орієнтовний розподіл навчальної інформації між лекційним, практичним курсом, самостійною та індивідуальною навчально-дослідницькою діяльністю студентів.

Лекційним курсом охоплено вивчення становлення теорії гендеру: історичний дискурс (2 год); загальних основ гендерної педагогіки (2 год); особливостей виховання і навчання хлопчиків та дівчаток в дошкільному й шкільному віці (2 год); гендерні аспекти навчання і виховання студентської молоді, ролі сім'ї у сучасному суспільстві (2 год). У процесі викладання навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» викладачами кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка застосовуються проблемна лекція, лекція-прес-конференція, комп'ютерні інформаційні технології, зокрема програма *PowerPoint* (Презентація).

Проблематика семінарських занять та розподіл годин, відведених на її розгляд, створюють реальне підґрунтя для набуття магістрантами таких умінь і навичок: аналізувати політику Української держави щодо розвитку теорії і практики гендеру в системі освіти; виокремлювати чинники статевої рівності змін у сучасному суспільстві; з'ясувати специфіку етапів гендерних досліджень; досліджувати пріоритетні напрями розвитку гендерної політики у вищій освіті України, виокремлювати її переваги; з'ясувати напрями перетворень у галузі гендерної педагогіки на європейському науковому та освітньому просторі; аналізувати важелі впливу європейських та світових організацій (Ради Європи, Європейського союзу, ООН) на формування гендерної політики в Україні; з'ясувати соціальну та наукову зумовленість виникнення гендерних досліджень в структурі гуманітарних знань; добирати приклади педагогічних ситуацій із діяльності вищих навчальних закладів, які зорієнтовані на утвердження гендерного паритету у навчанні та вихованні студентської молоді; аналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінювати його зміст із погляду врахування гендерного підходу в системі вищої освіти; опрацювати інформаційні джерела з метою ознайомлення досвідом з гендерного навчання і виховання молодого покоління, досягнення гендерної рівності в освіті України; здійснювати педагогічний аналіз формування гендерних ролей у студентів, проблем гендерного паритету на сторінках підручників ВШ; складати план проведення виховного заходу з урахуванням статево детермінованих особливостей студентів, визначити його змістове та методичне забезпечення.

Програмою навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» на семінарських заняттях передбачено використання різних методів організації навчальної діяльності студентів: рольові ігри, дискусії, захист навчальних проектів, розроблення і презентація творчих напрацювань, моделювання педагогічних ситуацій, аналіз педагогічного досвіду тощо. Окрім цього, на нашу думку, широке впровадження технічних засобів навчання, використання можливостей Інтернету, робота з електронними базами даних, застосування теле-, відео-, аудіо- та інших матеріалів у навчальному процесі посилює пізнавальну активність студентів, що дає змогу досягти максимальної економії часу для засвоєння значного обсягу навчального матеріалу, стимулювати творчість, сформувати професійні уміння і навички.

Вважаємо, що підвищенню ефективності засвоєння програмних положень курсу сприятиме виконання магістрантами навчального проекту – індивідуальних навчально-дослідницьких завдань (ІНДЗ). Індивідуальна робота студентів є формою організації навчального процесу, під час якої передбачено створити умови для реалізації творчих можливостей студентів шляхом розвитку їх здібностей, науково-дослідницької роботи і творчої діяльності. Зміст ІНДЗ з навчальної дисципліни є завершеною теоретичною або практичною роботою у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або один із змістових блоків навчального курсу. Студентам пропонуються такі напрями розроблення творчих проектів:

Модуль I. Модель фемінності і маскуліності як соціокультурний і освітній феномен (історичний період на вибір студента).

Модуль II. 1. Навчання у вищій школі: гендерний аспект. 2. Гендерний підхід у виховній роботі зі студентською молоддю. Конкурс кращих проектів організації виховного заходу у сучасному ВНЗ.

Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу передбачає також урахування положень Болонської декларації, зокрема щодо активізації нових підходів до організації самостійної роботи студентів. Останню доцільно розглядати як важливий елемент педагогічної технології, що є одним із засобів забезпечення реалізації нового міжнародного стандарту в освіті. Це означає, що суттєво змінюється позиція викладача: основним пріоритетом у його роботі є створення умов для розвитку творчості, навчальної і дослідницької ініціативи студентів.

Під час розроблення програми та змісту самостійної роботи магістрантів було враховано те, що вибір дидактичної моделі вивчення навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» має базуватися на їх готовності до самоорганізації, самоосвіти, самовдосконалення. Як показала практика, магістрантові доцільно запропонувати завдання для самостійної роботи до кожної з тем курсу, визначити орієнтовну кількість годин для виконання завдань відповідно до рівня складності, узгодити графік виконання, ознайомити зі шкалою та підходами щодо організації оцінювання результатів творчих надбань студента (на семінар-

ських, індивідуальних заняттях, під час модульної контрольної роботи, підсумкового тесту, іспиту). У цьому допомогу може надати карта самостійної роботи магістранта, з якою студентів ознайомлюють на першому лекційному занятті. Для досягнення оптимального планування і раціональної організації навчального процесу у програмі пропонується підхід до конструювання кредитно-модульно-рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень магістрантів. Це є формальним виявом реалізації підсумково-оцінювального компоненту програмування курсу «Гендерна педагогіка». При цьому ми враховували, що контроль успішності студента в умовах КМСОНП здійснюється з використанням методів, що визначаються вищим навчальним закладом. Так, академічна успішність магістранта визначається за допомогою системи оцінювання, що використовується у Київському університеті імені Бориса Грінченка, реєструється у журналі академічної успішності з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Програмою навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» передбачено такі методи оцінювання навчальних досягнень студентів: поточне письмове оцінювання (модульний контроль знань), фронтальне та індивідуальне опитування, підсумковий письмовий тест, залік. Серед методів самоконтролю доцільним є застосування уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналізу.

Зазначимо, що підсумково-оцінювальний компонент проектування програми навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» реалізується на групових заняттях або під час оцінювання самостійної роботи студентів у формі співбесід, колоквиумів, тестування, екзамену, захисту ІНДЗ тощо. Навчальні досягнення студента з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, практичні роботи, ІНДЗ, самостійна робота, виконання творчих завдань, складання заліку тощо) оцінюються кількісно (визначається рейтинг). Згідно зі шкалою оцінювання студент, який набирає 90–100 балів, отримує оцінку «відмінно» (А); 75–89 балів — «добре» (ВС); 60–74 балів — «задовільно» (Е); 35–59 балів — «незадовільно» з можливістю повторного складання (FХ); 1–34 балів — «незадовільно» з обов'язковим повторним курсом (F).

Підсумовуючи викладене, ми дійшли таких висновків:

1. Узагальнення досвіду проектування програми навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» в умовах Болонського реформування виявило, що у професійній підготовці магістрантів перспективи реалізації кредитно-модульної системи організації навчального процесу полягають в удосконаленні змістового наповнення лекцій, організації консультативних занять; розробленні дидактичного комплексу інформаційного забезпечення дисципліни; створенні якісних завдань для тематичного та модульного оцінювання навчальних досягнень студентів; виробленні чітких критеріїв і показників оцінювання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань, результатів самостійної роботи студентів.

2. В обґрунтуванні науково-методичного підходу до розроблення програми навчальної дисципліни «Гендерна педагогіка» було прийнято настанову на розроблення її змістового, операційного та підсумково-оцінювального компонентів. Так, під час проектування змістового компонента курсу визначено його мету і завдання, укладено зміст розділів курсу відповідно до навчальних модулів. У розробленні операційного компонента курсу «Гендерна педагогіка» враховано сукупність різних форм організації навчального процесу: навчальних занять, самостійної роботи, контрольних заходів. Формальним виявом реалізації підсумково-оцінювального компонента програмування означеного курсу стало конструювання кредитно-модульно-рейтингової системи оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Подальшого дослідження потребує проблема формування гендерної культури майбутнього фахівця в галузі освіти у процесі набуття професійної освіти. Це й визначає напрям перспективних наукових розвідок автора.

ДЖЕРЕЛА

1. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В. Гайденко, А. Предборської; За ред. Вікторії Гайденко. — Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. — 313 с.
2. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. — К. : К.І.С, 2004. — 536 с.
3. Наказ МОН України «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» від 30.12.2005 р., № 744.

Обобщен опыт проектирования изучения учебной дисциплины «Гендерная педагогика» в условиях внедрения кредитно-модульной системы организации учебного процесса в многопрофильном университете. Обоснован научно-методический подход к разработке содержательного, операционального и итогово-оценочного компонентов программы исследуемой учебной дисциплины.

Ключевые слова: Болонское реформирование, проектирование, гендер, гендерная педагогика, кредитно-модульная система организации учебного процесса.

The experience of designing the „Gender pedagogic” course in terms of introducing the credit-modular system of teaching process organization at the multilateral university is generalized. There has been substantiated the scientific-methodical approach to the elaboration of the substantial, operational and concluding-appraisal components of programming the educational course under discussion.

Key words: Bologna reforms, credit-modular system of teaching process organization, design, gender, gender pedagogic.